

Zakaj in kako lahko Slovenija postane vodilna pri razvoju turizma 4.0, in kaj to sploh je

Čas, ko bo vsaka pot edinstvena

Na mednarodni eKonferenci na Bledu so se predstavniki raziskovalnega in poslovnega sveta ter države in lokalnih skupnosti pogovarjali o turizmu prihodnosti. Vprašanje, kako lahko najsodobnejše digitalne tehnologije spremenijo to gospodarsko panogo, ni le nadvse zanimivo, ampak tudi pomembno za ekonomsko prihodnost države. Tisti, ki bodo hitro doumeli potencial tako imenovanega turizma 4.0, bodo stali v prvih razvojnih vrstah. Slovenija, so prepričani podjetniki in znanstveniki, lahko kaže pot.

VERNA HUMAR

Paradigma 4.0 je znana in uveljavljena. Lahko ji rečemo tudi četrta industrijska revolucija. Izhaja iz razumevanja ekonomske in socialne zgodovine človeštva skozi dooločanja prelomnih točk, na katerih je skupek tehnoloških in drugih sprememb povzročil globoke spremembe v ustroju in delovanju človeške družbe. Po tem zgodovinskem modelu je prvo industrijsko revolucijo v 18. in 19. stoletju prinesla organizacija dela, predvsem v železarski in tekstilni industriji. Druga revolucija se je zgodila tik pred prvo svetovno vojno z avtomatizirano in elektrificirano proizvodnjo. Tretja, tako imenovana digitalna revolucija, se je začela v 80. letih prejšnjega stoletja in nekako še traja, hkrati pa se napoveduje četrta revolucija. Če je prvi prelom zaznamoval parni stroj, drugega motor z notranjim izgoranjem, elektrika in telefon, tretjega osebni računalniki in internet, naj bi bil četrta odvisen od robotike, nanotehnologije, kvantnega računalništva in drugih tehnologij, ki omogočajo hitro obdelavo velike količine podatkov in kompleksno interakcijo med človekom in stroji.

Vsi na vlaki

Povsem jasno je, da se turizem s tehnološkim napredkom bistveno spreminja. Od časa, ko so lahko s kočijami in jadrnicami obupno počasi in na kratke razdalje potovale le najbogatejše gospe, ki jim je zdravnik predpisal zdraviliške kopele ali morski zrak, prek obdobja vse cenejših sprva železniških, nato cestnih in nazadnje letalskih prevozov do danes, ko si lahko večina prebivalcev zahodnega sveta privoščijo skok ali dva na druge kontinente, niti ni minilo toliko časa. In hitrost, s katero se dogajajo in uveljavljajo tehnološke spremembe, je vse večja.

"Turizem smo ljudje. Slogan, ki je nekaj desetletij nazaj pustil pečat slovenski kolektivni zavesti, je danes v povezavi z razvojem najnovejših tehnologij, kot so internet stvari, obdelava velikih zbirk podatkov, tehnologijo blockchain, umetno inteligenco ter navidezno ali obogateno resničnostjo ponovno aktualen," razmišlja Urška Starc-Pecenyjeva, ki se s turizmom 4.0 ukvarja na novogoriškem računalniškem podjetju Arctur. Tam želijo zbrati konzorcij, ki bi Slovenijo postavil na čelo nove pričakovane turistične revolucije. Z internetom, pojasnjuje Starc-Pecenyjeva, je turizem postal eden največjih gospodarskih sektorjev, ki omogoča 292 milijonov delovnih mest in ustvarja 10,2 odstotka svetovnega BDP. A panoga potrebuje nove prilagoditve. Poleg tega je za majhne trge in lokalne ponudnike zelo pomembno vprašanje, kako zadržati delček pogače, ki jo sedaj v celoti pojedjo Google, Booking.com in drugi veliki igralci.

Tega izziva se je lotil konzorcij, zbran okoli raziskovalne skupine podjetja Arctur, v katerem so tudi partnerji iz treh slovenskih univerz:

Nadgrajena ali obogatena resničnost uporabniku omogoča, da o realnem okolju, v katerem se je znašel, dobi dodatne podatke. Denimo o zgodovini. Po tem načelu deluje aplikacija Poti miru v Posočju, ki prikazuje podobe lokacij med prvo svetovno vojno.

ljubljske, mariborske in primorske. Ideja o turizmu 4.0, poudarjajo, je v kratkem času požela zelo veliko zanimanje na svetovni ravni. Predstavili so jo v okviru 13. srečanja mešane slovensko-kitajske komisije za gospodarsko sodelovanje v Pekingu in na največjem turističnem dogodku Tianguis turistico v Mehiki.

Naj tehnologija dela za človeka

Besedo tehnologija pogosto povezujemo z avtomatizacijo in dehumanizacijo. Ampak novi turizem želi in mora v nasprotno smer. Sloni na prepričanju, pravi Starc-Pecenyjeva, da je tehnologija samo sredstvo, bistvo pa je v človeku.

Sodobni turist je popotnik, ki išče

"Booking.com pobere tretjino prometa, z lokalnimi ponudniki, kaj šele z občinami, pa ne deli niti delčka potrebnih ali zelenih podatkov o gostu."

SAŠA KKK
Skupnost občin Slovenije

doživetja. Globalni trendi, ki jih povzema tudi aktualna slovenska razvojna strategija, turizem odmikajo od množičnih potovanj in najbolj obleganih točk. Prvič zato, ker se spreminjajo pričakovanja turistov, ki vse bolj iščejo drugačno, pristno, aktivno izkušnjo. In drugič zato, ker najbolj razvpiti kraji na svetu preprosto več ne zdržijo obleganja in se nakazujejo resne ekonomske in ekološke posledice. Sodobna tehnologija omogoča sisteme, ki ustvarijo vsakič novo edinstveno izkušnjo. Ki je popotniku pisana na kožo in mu odpre pot do vseh, tudi najmanjših ponudnikov. "Bistvo turizma 4.0 ni v tehnologiji, ampak v človeku in njegovemu doživljanju potovanj v fizičnem in digitalnem svetu," povzema Starc-Pecenyjeva.

"Booking.com pobere tretjino prometa, z lokalnimi ponudniki, kaj šele z občinami, pa ne deli niti delčka potrebnih ali zelenih podatkov o gostu, da bi mu ponudbo prilagodili in izboljšali izkušnjo, ogromno je sistemov, ki niso povezani," poudarja Saša Kek iz Skupnosti občin Slovenije. Turističnih projektov, ki križajo svetove turizma, tehnologije in kreativne industrije, je že kar nekaj. V Sloveniji, denimo, že živijo sprehodi po Poteh miru z obogateno resničnostjo, na Reki iz plastike in celo čokolade s 3D tiskalnikom poustvarjajo arheološke najdbe, v Pulju turiste nagovarjajo z interaktivno digitalno igro. Ampak preskoka ne more biti, dokler ne bo kompleksnih in kakovostnih povezav med ponudniki.

Od Nove Gorice do Bleda

"Zamisel turizma 4.0 je inovativna turistična platforma, zgrajena z infrastrukturo sodobne tehnologije, ki bo zagotavljala trajnostni razvoj individualnih storitev in izdelkov, dosegljivih vsakomur v vsakem trenutku," koncept pojasnjuje Simon Mokorel iz Arcturja. Tako imenovani internet stvari, v katerega sodijo vozila, elektronske naprave, programi, senzori in podobno, veliko podatkovje, blockchain tehnologija in umetna inteligenca, so sodobna tehnološka infrastruktura, ki turizmu nudi velike možnosti. Ampak povezovanje je tisto, ki lahko te možnosti spremeni v realno turistično ponudbo.

Mokorel je to opisal s konkretnim primerom: "Odlučimo se, denimo, da bomo kolesarili med Novo Gorico in Bledom. V mestu najdemo ponudnika, ki izposoja kolesa in nam pojasni sistem, po katerem izmenjujemo kolesa na kolesarskih postajah. Najamemo električna kolesa, ker načrtujemo dolge etape. Sistem spremlja naše zdravstveno stanje in telesno obremenitev, nas vodi po prometno najvarnejših poteh in nam priporoča zanimive postanke. Ustavimo se v Postojni, kjer nam sistem preko obogatene resničnosti pokaže Postojnsko jamo.

Odlučimo se, da jo bomo obiskali. Prespimo v hotelu in naslednje jutro nas električna kolesa čakajo pred vrati, skupaj s pijačo in prigrizki. Zvečer prispemo na Bled. Izlet je vznemirljiv in zanimiv. Ob koncu izkušnjo priporočimo drugim popotnikom in smo za to nagrajeni." Ta nagrada lahko krepi tudi, denimo, našo okoljsko ozaveščenost, dodaja Mokorel: "Z uporabo blockchain tehnologije lahko v turizmu dosežemo celo vrsto inovacij, kot na primer nagrajevanje ekološko ozaveščenih ponudnikov in turistov, s tako imenovanimi zelenimi kriptozetoni."

Tehnologija torej omogoča, da popotnik v realnem času dobi informacije o krajih, po katerih potuje, da sproščeno uporablja in plačuje

"Slovenija lahko postane idealni testni poligon za turizem 4.0, če se bomo podvizali sedaj."

TOMI ILIJAŠ
Arctur

orodja in infrastrukturo. Da ima dostop do sistemov, ki se postopoma "učijo" o njegovih pričakovanjih in potrebah. Tehnološko je že mogoča posamezniku povsem prilagojena turistična izkušnja. Ista tehnologija omogoča tudi ponudnikom, da svoje storitve prilagajajo resničnim strankam iz mesa in krvi. A tako kot parni stroj ne bi sprožil revolucije v turizmu, če ga ne bi vgradili v lokomotivo in nanjo pripeli vagonov, tudi industrija 4.0 ne more vstopiti v panogo brez povezav. "Mi želimo ustvariti zmagovalni konzorcij, ki bo v čim krajšem času zagnal prve pilotne projekte v Sloveniji in jih kmalu apliciral drugod po svetu. Slovenija lahko postane idealni testni poligon za turizem 4.0, če se bomo podvizali sedaj," je prepričan direktor Arcturja Tomi Ilijaš. •